

| Degree                    | Type | Year | Semester |
|---------------------------|------|------|----------|
| 4313335 Political Science | OT   | 0    | 2        |

## Contact

Name: Sonia Parella Rubio

Email: Sonia.Parella@uab.cat

## Use of languages

Principal working language: spanish (spa)

## Other comments on languages

Lectures en anglès. Es poden fer les intervencions a classe i les proves escrites en anglès

## Prerequisites

None

## Objectives and Contextualisation

El creixement de les migracions internacionals a les societats europees s'ha convertit en un dels fets socials de major rellevància i planteja importants reptes per a les polítiques públiques i per als models de cohesió social i convivència. L'objectiu general del mòdul és oferir eines analítiques, conceptuals i metodològiques per tal d'abordar aquests processos de transformació econòmica, política i social, des d'una perspectiva comparada i des de l'èmfasi en dos eixos clau a l'hora de gestionar les migracions i la diversitat:

- Les polítiques migratòries i de control de fluxos i els seus impactes sobre els drets de les persones
- Les polítiques d'integració, tant des de la perspectiva de la igualtat i la redistribució, com des de la perspectiva del reconeixement i gestió de la diversitat religiosa i cultural

La primera part del curs, "Polítiques migratòries i polítiques d'integració", es planteja els següents objectius formatius:

- conèixer les dinàmiques socials dels processos migratoris a Europa per tal d'analitzar els impactes de les polítiques migratòries a nivell europeu i estatal.
- en un context de progressiva diversificació i estabilització de la població migrant i en el marc de les polítiques migratòries, analitzar l'evolució dels models d'integració a Europa i d'extensió de la ciutadania, amb especial èmfasi en la dimensió de la representació i la necessària revisió del vincle entre ciutadania i nacionalitat.- analitzar les bases i principis de les polítiques públiques que aborden la integració de la població immigrant des de la dimensió de la igualtat i de la redistribució
- analitzar el gènere com una de les principals relacions socials que configuren els patrons migratoris, els processos d'integració i el disseny de les polítiques públiques

La segona part del curs, "Identitats, religions i polítiques públiques a Europa", es planteja els següents objectius formatius:

- abordar el factor religiós i la revitalització de les identitats religioses com un dels elements clau per a comprendre la complexitat i les transformacions de l'Europa contemporània

- aproximar-se a la gestió de la diversitat cultural i religiosa com instrument per a garantir la cohesió social i la governança en les societats contemporànies, que ja ha estat incorporada en l'agenda política de la majoria de governs occidentals.

- analitzar com la diversitat religiosa afecta de forma transversal al disseny de polítiques públiques (urbanisme, àmbit educatiu, sanitari, laboral, etc.)

## Skills

- Analyse public policies in different sectors.
- Applied theoretical knowledge acquired from the analysis of real situation and using political analysis generate useful orientations for decision-making.
- Demonstration reading comprehension for specialist texts in English.
- Recognise the complexity of politics today, its diversity and the tensions to which it is exposed, with special emphasis on the Spanish and European contexts.
- Work in international and interdisciplinary teams whose members have different origins and backgrounds.

## Learning outcomes

1. Analyze the relationship between international migration, gender and labor market and identify their implications for processes of discrimination, inequality and exclusion based on ethnicity or national origin.
2. Classify the different patterns and trends in Europe about policies flow control, integration and recognition as well as its social impacts identified through the analysis of data and indicators.
3. Demonstration reading comprehension for specialist texts in English.
4. Identify and interpret, from data and indicators, processes of discrimination, inequality and exclusion that have to do with access and promotion of labor migrants.
5. Identify migration policies in the EU and Spain, as well as its major impacts on migration management and living conditions of immigrants.
6. Identify the different theories that analyze the link between migration, gender and labor market, and their consequences, and know how to apply different receivers contexts.
7. Identify the different theories that analyze the relationship between immigration and new formulations of citizenship.
8. Identify the foreseeable consequences of the different conceptions of citizenship concept for the integration of immigrants.
9. Identify the lines of most recent and innovative empirical research related to the study of the phenomenon of migration and diversity in Spain.
10. Identify the various debates on the politics of representation of immigrants to European, national and local levels.
11. Know how to identify and analyze problems arising from the implementation of public policies and conflict situations recognizing the complexity of social phenomena and political decisions that affect democracy, human rights, equality, social justice and sustainable development.
12. Know the social basis of ethnic conflict and racism and xenophobia.
13. Recognize the dynamic management of migration from the analysis of sectoral policies and local policies that have a direct impact on the living conditions of immigrant populations.
14. Reflect theoretically from a critical perspective on the concepts of citizenship and integration in managing cultural diversity in complex societies.
15. Work in international and interdisciplinary teams whose members have different origins and backgrounds.

## Content

El mòdul s'estructura en dos blocs diferenciats, que s'imparteixen de manera successiva: Un primer bloc, titulat "Polítiques migratòries i polítiques d'integració" i un segon bloc, titulat "Identitats, religions i polítiques

p ú b l i q u e s a E u r o p a " .

## **Bloc 1. Polítiques migratòries i polítiques d'integració**

1.1. Migracions internacionals i dinàmiques socials dels processos migratoris a Europa

1.2. Polítiques migratòries, models d'integració i ciutadania.

1.3. Polítiques d'integració des de la perspectiva de la diversitat i la cohesió social

1.4. El gènere com element constitutiu de les migracions i del disseny de polítiques d'integració

## **Bloc 2. Identitats, religions i polítiques públiques a Europa**

2.1. Introducció a la sociologia de les identitats culturals i religioses

2.2. Identitat i religió en una societat globalitzada

2.3. La gestió de la diversitat religiosa en perspectiva comparada

## **Methodology**

Les sessions combinaran: (a) les presentacions docents de caràcter més teòric amb; (b) l'exposició d'estudis de cas i de pràctiques d'intervenció; i (c) la discussió de textos de lectura obligatòria.

## **Activities**

| Title                                  | Hours | ECTS | Learning outcomes                             |
|----------------------------------------|-------|------|-----------------------------------------------|
| <b>Type: Directed</b>                  |       |      |                                               |
| cours magistral and seminars           | 60    | 2.4  | 1, 2, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15   |
| <b>Type: Supervised</b>                |       |      |                                               |
| mentoring, supervision                 | 5     | 0.2  | 4, 10, 14, 15                                 |
| <b>Type: Autonomous</b>                |       |      |                                               |
| preparing and writing academic reports | 69    | 2.76 | 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14 |
| reading mandatori texts                | 30    | 1.2  | 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14 |

## **Evaluation**

L'avaluació continuada incorpora tres tipus diferents d'evidències:

- Participació activa en els seminaris de discussió de textos (20%)
- Elaboració d'un "paper" acadèmic, individual, d'estat de la qüestió sobre alguna temàtica del mòdul (40%,)
- Elaboració de 4 exercicis individuals de reflexió sobre temes d'actualitat vinculat als continguts i lectures del curso. La seva extensió serà de 2.000 paraules cadascun, aproximadament. (40% nota final, 10% cada exercici)

**Altres qüestions a tenir en compte:**

- L'assistència a classe és obligatòria
- Les correccions de les activitats d'avaluació es tornaran 15 dies després del seu lliurament i es fixarà un dia de tutories de revisió.
- Definició del no presentat: un/a alumne tindrà la qualificació de "no presentat" en cas de no haver lliurat un mínim del 85% de les evidències que calen per obtenir una qualificació en l'assignatura. És a dir, és obligatori presentar els treballs corresponents i participar activament als seminaris de discussió de textos.
- Càlcul de la nota final. És necessari tenir, com a mínim un 4, de les diferents parts de l'assignatura per tal de poder fer mitjana entre les diverses notes.

## Evaluation activities

| Title                             | Weighting | Hours | ECTS | Learning outcomes                             |
|-----------------------------------|-----------|-------|------|-----------------------------------------------|
| Academic essay (state of the art) | 40%       | 30    | 1.2  | 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14 |
| Seminars and Group discussions    | 20%       | 16    | 0.64 | 1, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 14, 15              |
| 4 Individual Exercises            | 40%       | 40    | 1.6  | 2, 3, 4, 5, 8, 9, 11, 13                      |

## Bibliography

### Bibliografia obligatòria

En començar el curs es lliurarà la programació detallada de la llista de lectures que s'utilitzaran pels seminaris de discussió de textos.

### Bibliografia complementària

#### Sociologia de les migracions:

- Aja, E.; Diez, L. (coord.) (2005): La regulació de la immigració a Europa, Barcelona: Fundació "La CAIXA"
- Ambrosini, M. (1998). "Intereses ocultos: la incorporació de los inmigrantes en la economía informal". Migraciones, nº 8, pp. 111-153.
- Aragon Medina, J. (2009). Las políticas locales para la integración de los inmigrantes y la participación de los agentes locales. Madrid: Ed. Catarata.
- Arango, J. (2000) "Enfoques conceptuales y teóricos para explicar la migración" International Social Science Journal, nº 165, pp. 39-47.
- Aubarell, G. (ed.) (2003): Perspectivas de la inmigración en España, Barcelona: Icaria
- Bastida, P.; Rodríguez, C. (2010). Nación, diversidad y género. Perspectivas críticas. Barcelona: Anthropos.
- Bauböck, R. (ed.) (1994). Transnational Citizenship, Edward Elgar, London.
- Baumann, G. (2001): El enigma multicultural: un replanteamiento de las identidades nacionales, étnicas y religiosas, Paidós, Barcelona.
- Benhabib, S. (2005): Los derechos de los otros. Extranjeros, residentes y ciudadanos, Gedisa, Barcelona.
- Bernhard, J. et al.: (2005) "Transnational, multi-local motherhood, Experiences of separation and reunification among Latin american families in Canada", CERIS WP nº 40.  
[<http://www.ryerson.ca/%7Ebernhard/documents/WorkingPaperSeries.pdf>]

- Bettio, F.; Villa, P.; Simonazzi, A. (2006). "Change in care regimes and female migration: the 'care drain' in the Mediterranean" *Journal of European Social Policy*, vol. 16, nº 3, p. 271-285
- Bustelo, M.; Lombardo, E. (2007) (eds.) *Políticas de igualdad en España y en Europa*. Madrid: Cátedra.
- CACHON, L. (2009): *La 'España inmigrante': marco discriminatorio, mercado de trabajo y políticas de integración* Barcelona: Anthropos (capítol per determinar)
- Carrasco, S. (2008). "Segregació escolar i immigració: repensant plantejaments i alternatives". *Nous Horitzons*, nº 190, pp. 31-41
- CASTLES, S. (2004): "Por qué fracasan las políticas migratorias", *Migraciones* 15:147-184
- De Lucas, J. (2007). "Repolitizar la ciudadanía". A: AA.VV. *La política de lo diverso. ¿Producción, reconocimiento o apropiación de lo intercultural? (I Training Seminar de jóvenes investigadores en Dinámicas Interculturales)*. Barcelona: CIDOB.
- Domènech, M. (2008) "La gestió participativa de la migració a nivell local: els plans de ciutadania", *Nous Horitzons*, nº190, pp. 104-109.
- Escrivà, M<sup>a</sup> A.; Skinner, E. (2008) "Domestic Work and Transnational Care Chains in Spain". A: H. Lutz (ed.) *Migration and Domestic Work. A European Perspective on a Global Theme*. Aldershot, Ashgate.
- Escrivà, M<sup>a</sup> A. (2004) *Securing care and welfare of dependants transnationally: Peruvians and Spaniards in Spain*. Working paper 404, the Oxford Institute of Ageing. (<http://www.ageing.ox.ac.uk/workingpapers.html>).
- Guarnizo, L.E. (2007). "Aspectos económicos del vivir transnacional". A: Marina Ariza y Alejandro Portes (coord.) *El País Transnacional. Migración Mexicana y Cambio Social a través de la Frontera*. México DF: UNAM
- Guibernau, M. (2009). *La identidad de las naciones*. Madrid: Ariel.
- Hammar, T. (1990). *Democracy and the nation states: aliens, denizens and citizens in a world of international migration*, Avebury, Aldershot.
- Herrera, G. (2008) "Mujeres ecuatorianas en el trabajo doméstico en España". A: Susana Novick (comp.), *Las migraciones en América Latina*. Consejo Latinoamericano de Ciencias Sociales - CLACSO, Buenos Aires.
- Kofman, E. (2008). "Gendered Migrations, Livelihoods and Entitlements in Europe". En: N. Piper (ed.), *New Perspectives on Gender and Migration*. New York: Routledge.
- Kymlicka, W. (1996). *Ciudadanía Multicultural*, Paidós, Barcelona.
- López Sala; A.M<sup>a</sup>. (2005). *Inmigrantes y Estados: la respuesta política ante la cuestión migratoria*, Barcelona: Ed. Anthropos
- Malgesini, G. y Giménez, C. (1997). *Guía de conceptos sobre migraciones, racismo e interculturalidad*, Madrid: La cueva del oso.
- Massey, D. et al. (1993). "Theories of International Migration: A Review and Appraisal", *Population and Development Review*, 19, 3. Disponible una versió en castellà a: <http://www.ccp.ucr.ac.cr/~icamacho/problemas/teorias%20sobre%20la%20migracion.pdf>
- Pajares, M. (2005). *La integración ciudadana. Una perspectiva para la inmigración*, Barcelona: Icaria
- Penninx, R. i Martiniello, M. (2006). "Procesos de integración y políticas locales: estado de la cuestión y algunas enseñanzas". *REIS*, Nº 116, pp. 123-156.  
[<http://reis.metapress.com/content/u047r24q2r22v073/fulltext.pdf>]

- Política y Sociedad. Monográfico nº. 45 "Políticas Migratorias en la España de las Autonomías", Madrid, Universidad Complutense de Madrid, 2008
- Portes, A.; Dewind, J. (ed.) (2007). Rethinking Migration. New Theoretical and Empirical Perspectives. New York: Berghahn Books.
- Ribas, N. (2003): Una invitación a la sociología de las migraciones, Barcelona: Eds. Bellaterra.
- RODRIGUEZ, D. (2007) "Inmigración y modelos de incorporación: contextos, claves del debate y tendencias de futuro (Prólogo)". A: John Biles, Ines Michalowski y Lara Winnemore, Políticas y modelos de acogida. Una mirada transatlántica: Canadá y Alemania, Francia y los Países Bajos, Barcelona: CIDOB. [[http://www.cidob.org/es/publicaciones/documentos\\_cidob/migraciones/num\\_12\\_politicas\\_y\\_modelos\\_de](http://www.cidob.org/es/publicaciones/documentos_cidob/migraciones/num_12_politicas_y_modelos_de)]
- Ros, A. (coord.). (2003). Interculturalitat. Bases antropològiques, socials i polítiques. Barcelona: Pòrtic.
- Sanahuja, R., Rendon, G. (2008). "El reagrupament familiar a la ciutat de Barcelona". [Barcelona Societat: revista d'informació i estudis socials](#), nº 15, pags. 108-124
- Sassen, S. (2003): Contrageografías de la globalización. Género y ciudadanía en los circuitos transfronterizos, Madrid: Traficantes de sueños.
- Solé, C.; Flaquer, L. (eds.) (2005): El uso de las políticas sociales por las mujeres inmigrantes, Madrid: Instituto de la Mujer, col. Estudios, nr.90
- Soysal, Y. 1994. Limits of Citizenship. Migrants and Postnational Membership in Europe, University of Chicago Press, Chicago.
- Suárez-Navaz, L., Maciá Pareja, R. y Moreno García, Á. (eds.) 2007. Las luchas de los sin papeles y la extensión de la ciudadanía. Perspectivas críticas desde Europa y Estados Unidos, Traficantes de Sueños, Madrid.
- Terrones, A. 2008. "Immigració i habitatge: els canvis en les pautes d'exclusió residencial". *Nous Horitzons*, nº 190, pp. 42-47.
- Tezanos, J.F. (2007) "Nuevas tendencias migratorias y sus efectos sociales y culturales en los países de recepción. Doce tesis sobre inmigración y exclusión social", *Revista Española de Investigaciones Sociológicas*, 117, pp. 11-34.
- Zapata-Barrero, R. (2004). Multiculturalidad e inmigración. Madrid: Síntesis
- Zapata-Barrero, R. (ed.) (2009). [Citizenship policies in the age of diversity. Europe at the crossroads](#) Barcelona: Fundació CIDOB / Universitat Pompeu Fabra. [<http://www.cidob.org/es/publicaciones/libros/monografias>]
- Zapata-Barrero, R. (ed.) (2010). Diversidad y política cultural. Barcelona: Icaria.
- ZAPATA-BARRERO, R. (2010) 'Managing Diversity in Spanish Society: A Practical Approach', *Journal of Intercultural Studies*, 31: 4, 383 - 402

## **Sociologia de la religió**

### **Marc General**

- Asad, T. (2003): Formations of the Secular: Christianity, Islam, Modernity. Stanford, Stanford University Press.
- Beckford, J. (2003), *Social Theory and Religion*, Cambridge: Cambridge University Press
- Berger, P (1999) "The desecularization of the world: A global overview" a Berger, P *The desecularization of the world*. Washington: Eerdmans. Pàg. 1-18.

- Berger, P., Davie, G., & Fokas, E. (2008). *Religious America, Secular Europe?: A Theme and Variations*. London: Ashgate Pub Co.
- Casanova, J (2007) "La inmigración y el nuevo pluralismo religioso: una comparación Unión Europea/Estados Unidos" *Revista CIDOB d'afers internacionals*, 77.
- Davie, Grace (2000): *Religion in Modern Europe. A Memory Mutates*, Oxford: Oxford University Press
- Davie, G (2004) "New Approaches in the Sociology of Religion: a Western perspective". *Social Compass*, Vol. 51, No. 1, march 2004
- Díaz-Salazar, R. (2008) *España laica: Ciudadanía plural y convivencia nacional*. Espasa Calpe Mexicana, SA.
- Estruch, J. (2002). *El mundo de las sectas*. Arbor, 171(676), 803-817.
- Estruch, J. et al. (2004). *Les altres religions. Minories religioses a Catalunya*. Barcelona: editorial Mediterrània.
- Heelas, P., & Woodhead, L. (2005). *The spiritual revolution: Why religion is giving way to spirituality*. Wiley-Blackwell.
- Hervieu-Léger, D (2005) *La religión, hilo de memoria*. Barcelona: Herder.
- Levitt, P. (2003). "You Know, Abraham Was Really the First Immigrant : Religion and Transnational Migration". *International Migration Review*, vol. 37, 3, pp. 847-873
- Levitt P. 2007. *God Needs No Passport: How Immigrants are Changing the American Religious Landscape*. New York: New Press
- Luckmann, T (2008) "Reflexiones sobre religión y moralidad" a Bericat, E (coord.) [El fenómeno religioso](#): presencia de la religión y de la religiosidad en las sociedades avanzadas. Andalucía: Junta de Andalucía.
- Prat, J (2007) *El estigma del extraño*. Barcelona: Ariel. Pàg. 19-34
- Yang, F. y Ebaugh, H. R. (2001a): "Transformations in new immigrant religions and their global implications". *American Sociological Review*, vol. 66, 2, pp. 269-288.
- Woodhead, L. (2000) 'Feminism and the Sociology of Religion: From Gender-Blindness to Gendered Difference', pp. 52-86 in R. Fenn (ed.) *The Blackwell Companion to Sociology of Religion*. Oxford: Blackwell.

### **La gestió política de la diversitat religiosa**

- Aluffi Beck-Peccoz, R. and Zincone, G. (2004) *The legal treatment of Islamic minorities in Europe*. Leuven: Peeters.
- Arango, J. (2000) *Becoming a Country of Immigration at the End of the Twentieth Century: The Case of Spain*. In King, R., Lazaridis, G. and Tsardanidis, Ch. (eds.) *Eldorado or Fortress?-Migration in Southern Europe*. London: Macmillan.
- Astor A. 2009. "¡Mezquita No!" *The Origins of Mosque Opposition in Spain*. GRITIM WorkingPaper Series, Number 3 (Winter). Universitat Pompeu Fabra, Barcelona
- Bader, V. (2007) 'The Governance of Islam in Europe: The Perils of Modelling', *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 33(6): 871-886.
- Berger, P. L. (1999) *The Desecularization of the World: Resurgent Religion and World Politics*. Grand Rapids, Mich.: Wm. B. Eerdmans Publishing.
- Birt, J. (2006) 'Good imam, bad imam: Civic religion and national integration in Britain post-9/11', *The Muslim World*, 96(4): 687-705.

- Campiche, R (2007) "Gestion publique des minorités religieuses et pluralisme démocratique", in Bastian, P. & F. Messner (eds) *Minorités religieuses dans l'espace européen*, pp. 161-175. PUF: Paris.
- Casanova, J. (2008) 'The problem of religion and the anxieties of European secular democracy'. In Motzkin, G. and Fischer, Y. (Eds.), *Religion and Democracy in Contemporary Europe*. London: Alliance Publishing Trust.
- Charmé, S, Horowitz, B; Hyman, T & Kress, J (2007) "Jewish Identities in Action: An Exploration of Models, Metaphors, and Methods". *Journal of Jewish Education*. Vol, 74, No. 2. Maig. Pp. 1-44.
- Dinham, A. and Lowndes, V. (2008) 'Religion, resources, and representation: three narratives of faith engagement in British urban governance', *Urban Affairs Review*, 43(6): 817-845.
- EUMC. (2006) *Muslims in the European Union. Discrimination and Islamophobia*. European Monitoring Centre on Racism and Xenophobia. Retrieved from [fra.europa.eu/fraWebsite/attachments/Manifestations\\_EN.pdf](http://fra.europa.eu/fraWebsite/attachments/Manifestations_EN.pdf)
- Ferrari, S. (2008). State regulation of religion in the European democracies: the decline of the old pattern. In Motzkin, G & Fischer, Y (Eds.), *Religion and Democracy in Contemporary Europe*. London: Alliance Publishing Trust.
- Fetzer, J. S. and Soper, J. C. (2005) *Muslims and the State in Britain, France, and Germany*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Frégosi, F. and Willaime, J. P. (2001) *Le religieux dans la commune: régulations locales du pluralisme religieux en France*. Labor et Fides.
- Grier, M.M. and Forteza, M. (2011) "New actors on the governance of religious diversity in European cities: The role of interfaith platforms". In Haynes, J. and Hennig, A. (Eds.), *Religious Actors in the Public Sphere - Means, Objectives, and Effects*. New York: Routledge.
- Itçaina, X. and Burchianti, F. (2007) 'Local authorities and interfaith dialogue in Spain. In Council of Europe' (Eds.), *Gods in the city. Intercultural and inter-religious dialogue at local level*. France: Local & Regional.
- Joppke, C. (2009) 'Limits of Integration Policy: Britain and her Muslims', *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 35(3): 453-472.
- Koenig, M. (2005): "Incorporating Muslim Migrants in Western Nation States: A comparison of the United Kingdom, France and Germany". *Journal of International Migration and Integration*, vol. 6, 2, pp. 219-234.
- Laurence, J. (2006). "Managing Transnational Islam: Muslims and the state in Western Europe". In Parsons, C & Smeeding, T.M. (Eds.), *Immigration and the transformation of Europe*. London: Cambridge University Press.
- Llamazares Fernandez, D., L. (2003) 'Poder político y poder religiosos: claves, cauces y modelos de relación. Acuerdos Iglesia-Estado', *Laicidad y libertades*, (3): 199-220.
- Maussen, M. (2007b) *The governance of Islam in Western Europe: A state of the art*. Retrieved from <http://www.imiscoe.org/publications/workingpapers/documents/GovernanceofIslam.pdf>
- Minkenberg, M. (2007) 'Democracy and religion: theoretical and empirical observations on the relationship between Christianity, Islam and liberal democracy', *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 33(6): 887-909.
- Moreras, Jordi (1999), *Musulmanes en Barcelona. Espacios y dinámicas comunitarias*, Barcelona: CIDOB edicions.
- Moreras, Jordi (2006) *Migraciones y pluralismo religioso. Elementos para el debate*. Barcelona: CIDOB.
- Mourão, J., Rosenberg, S. and Stoeckl. (2010) 'Religious Organisations as Political Actors in the Context of Migration: Islam and Orthodoxy in Austria', *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 36(9): 1463-1481.

- Rozenberg, D. (1996) 'Minorías religiosas y construcción democrática en España.( Del monopolio de la Iglesia a la gestión del pluralismo)', REIS. Revista Española de Investigaciones Sociológicas, (74): 245-265.
- Soper, C i Fetzer, J (2007) "Religious Institutions, Church-State History and Muslim Mobilization in Britain, France, and Germany", Journal of Ethnic and Migration Studies 33, 6: 933-944.
- Tatari, E. (2009) "Theories of the State Accommodation of Islamic Religious Practices in Western Europe", Journal of Ethnic and Migration Studies, 35: 2, 271-288